

महात्मा-गाँधी-केन्द्रीय-विश्वविद्यालयः, बिहारः

मानविकी एवं भाषासंकायः

संस्कृतविभागः

एम. ए. द्वितीयसत्रम्

विषयः- लघुसिद्धान्तकौमुदी

Code – SNKT2001

उपविषयः- सन्धिप्रकरणम्

उपविषयः- अक्सन्धिप्रकरणम् (खण्ड- ख)

डॉ. श्याम कुमार झा
सह- आचार्यः, संस्कृतविभागः
महात्मा-गाँधी-केन्द्रीय-विश्वविद्यालयः

पदसाधनम्
(लघुसिद्धान्तकौमुदी)
अच्सन्धिप्रकरणम्

उपेन्द्रः

उप + इन्द्रः

उप्+ ए+ न्द्रः 'आद् गुणः' इति सूत्रेण अकार-
इकारयोः एकारैकादेशे

उपेन्द्रः पदसिद्धम् ।

रमेशः

रमा+ईशः

रम्+ ए+ शः 'आद् गुणः' इति सूत्रेण आकार-
ईकारयोः एकारैकादेशे

रमेशः पदसिद्धम् ।

गङ्गोदकम्

गङ्गा+उदकम्

गङ्+ओ+दकम् 'आद् गुणः' इति सूत्रेण अकार-
उकारयोः ओकारैकादेशे

गङ्गोदकम्

पदसिद्धम् ।

कृष्णार्द्धिः

कृष्ण + ऋद्धिः

कृष्ण्+ अर्+ ऋद्धिः

‘आद् गुणः’ इति सूत्रेण अकार-ऋकारयोः
अकारैकादेशे

‘उरण् रपरः’ इति सूत्रेण रपरत्वे

कृष्णार्द्धिः

पदसिद्धम् ।

तवल्कारः

तव + लृकारः

तव्+ अल्+ कारः

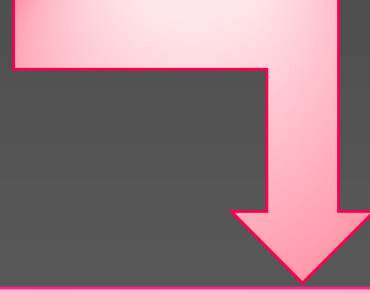
‘आद् गुणः’ इति सूत्रेण अकार-लृकारयोः
अकारैकादेशे

‘उरण् रपरः’ इति सूत्रेण रपरत्वे

तवल्कारः

पदसिद्धम् ।

हर इह, हरयिह

हरे + इह

हरय् + इह

हर+ इह

हर इह

हरय् इह

हरयिह

‘एचोऽयवायावः’ इति सूत्रेण एकारस्य अयादेशे
‘लोपः शाकल्यस्य’ इति सूत्रेण यकारस्य वैकल्पिके लोपे
‘पूर्वत्रासिद्धम्’ इति सूत्रेण लोपस्य असिद्धत्वात् गुणस्य
अप्रसक्तौ

पदसिद्धम् ।

‘लोपः शाकल्यस्य’ इति लोपाभावपक्षे

पदसिद्धम् ।

विष्ण इह, विष्णविह

विष्णो इह	‘एचोऽयवायावः’ इति सूत्रेण ओकारस्य अवादेशे
विष्णव् + इह	‘लोपः शाकल्यस्य’ इति सूत्रेण वकारस्य वैकल्पिके लोपे ‘पूर्वत्रासिद्धम्’ इति सूत्रेण लोपस्य असिद्धत्वात् गुणस्य अप्रसक्तौ
विष्ण इह	पदसिद्धम् ।
विष्णव् इह	‘लोपः शाकल्यस्य’ इति लोपाभावपक्षे
विष्णविह	पदसिद्धम् ।

धन्यवादः